

«Айыл Банк» ААКсынын Директорлор кеңешинин 2012-жылдын 7-сентябрындагы №20/4 токтому менен БЕКИТИЛДИ	«Айыл Банк» ААКсынын Башкармасынын 2012-жылдын 30-июлундагы №27/17 токтому менен КОЛДООГО АЛЫНГАН
	«АЙЫЛ БАНК» АЧЫК АКЦИОНЕРДИК КООМУ ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «АЙЫЛ БАНК» THE OPEN JOINT-STOCK COMPANY «AIYL BANK»

“АЙЫЛ БАНК” ААКСЫНЫН ПРОБЛЕМАЛУУ КАРЫЗ АЛУУЧУЛАР/КАРДАРЛАР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ САЯСАТЫ

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2014-жылдын 03-июлундагы №11/5, 2014-жылдын 5-декабрындагы №26/9, 2015-жылдын 18-ноябрындагы №36/4, 2015-жылдын 4-декабрындагы №38/3, 2016-жылдын 16-декабрындагы №39/1, 2017-жылдын 13-сентябрындагы №34/14, 2018-жылдын 28-сентябрындагы №40/3, 2019-жылдын 27-сентябрындагы №51/2, 2019-жылдын 24-декабрындагы №69/6, 2020-жылдын 4-декабрындагы №68/4, 2021-жылдын 2-июлундагы №34/13, 2022-жылдын 5-июлундагы №36/4, 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3, 2024-жылдын 11-январындагы №2/6 токтомдорунун редакциясында)

МАЗМУНУ

I ГЛАВА.	ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР.....	2
II ГЛАВА.	КОЛДОНУЛГАН ТҮШҮНҮКТӨР ЖАНА ТЕРМИНДЕР.....	2
III ГЛАВА.	САЯСАТТЫН МАКСАТЫ, МИЛДЕТТЕРИ ЖАНА ПРИНЦИПТЕРИ	3
IV ГЛАВА.	ПРОБЛЕМАЛУУ КРЕДИТТЕР/КАРЖЫЛООЛОР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ МАКСАТЫ ЖАНА БАСКЫЧТАРЫ.....	4
V ГЛАВА.	КРЕДИТТИ/КАРЖЫЛООНУ КАЙТАРЫП АЛУУНУН СОТКО ЧЕЙИНКИ ЧАРАЛАРЫ.....	5
VI ГЛАВА.	РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯЛОО	6
VII ГЛАВА.	КАРЫЗ АЛУУЧУНУН/КАРДАРДЫН КАЗА БОЛУП КАЛЫШЫ ЖАГДАЙЫ.....	8
VIII ГЛАВА.	СОТТУК ЧАРАЛАР	9
IX ГЛАВА.	БАНКТЫН МЕНЧИГИНДЕГИ БАШКА МҮЛКТӨР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ	9
X ГЛАВА.	КРЕДИТТЕРДИ/КАРЖЫЛООЛОРДУ ЭСЕПТЕН АЛЫП САЛУУ	9
XI ГЛАВА.	ОТЧЕТТУУЛУК ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИК.....	11

І ГЛАВА. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

- 1.1 “Айыл Банк” ААКсынын проблемалуу карыз алуучулар/кардарлар менен иш алып баруу саясаты (мындан ары - Саясат), Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексине, Кыргыз Республикасынын “Күрөө жөнүндө”, “Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө” мыйзамдарына, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) ченемдик укуктук актыларына, “Айыл Банк” ААКсынын (мындан ары - Банк) Кредиттик, Күрөө саясаттарына, “ислам терезеси” шартында каржылоо саясатына, Банктын Уставына ылайык иштелип чыккан.
- 1.2 Бул Саясат аркылуу кредит/каржылоо боюнча карызды кайтарып алуу жана проблемалуу карыз алуучулар/кардарлар менен натыйжалуу иш алып баруу максатында проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иштөөнүн жалпы тартиби жөнгө салынат.
- 1.3 Бул Саясат, Банктын кредиттөө/каржылоо процессине тартылган бардык түзүмдүк бөлүмдөрүнүн кызматкерлерине күндөлүк ишинде ага таянуу менен иш алып барган практикалык колдонмо катары иштелип чыккан жана алар үчүн каралган.
- 1.4 Саясат, Банктын Директорлор кеңешинин токтому менен бекитилет. Саясатка зарылчылыкка жараша тиешелүү өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилиши мүмкүн. Саясатка киргизилген бардык өзгөртүүлөр жана толуктоолор Банктын Директорлор кеңешинин токтому менен бекитилет жана Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына жана Банктын стратегиясына өзгөртүүлөрдүн жана толуктоолордун киргизилишине жараша, жыл ичинде кеминде бир жолу кайрадан каралып турууга тийиш.
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)
- 1.5 Банктын Директорлор Кеңеши зарылчылык келип чыккан шартта, ушул Саясатка тиешелүү өзгөртүүлөрдү жана толуктоолордун киргизүүсүз эле, анда каралган шарттардан жана/же талаптардан айрымаланган, Банктын бардык түзүмдүк бөлүмдөрү жана кызмат адамдары/кызматкерлери милдеттүү түрдө аткарууга жана так сактоо тийиш болгон өзүнчө бир чечимдерди кабыл алууга укуктуу.
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2015-жылдын 18-ноябрындагы № 36/4 чечиминин редакциясында)

II ГЛАВА. КОЛДОНУЛГАН ТҮШҮНҮКТӨР ЖАНА ТЕРМИНДЕР (АТООЛОР)

- 2.1 Ушул Саясаттын алкагында төмөнкүдөй түшүнүктөр жана терминдер колдонулат.
- 2.2 **Проблемалуу кредит/каржылоо** – карыз алуучу/кардар ал боюнча кредиттик келишим шарттарын аткарбаган же болбосо кандайдыр бир жагдайлардан улам (мисалы, тышкы же финансылык), Банк алдындагы милдеттенменин аткарылышына жана кредит/каржылоо орудунун жабылышына коркунуч келтирген кредит/каржылоо.
- 2.3 **Сот аркылуу өндүрүлгөн кредит/каржылоо** – кредиттик карызды/каржылоо боюнча карызды мажбурлап өндүрүп алуу үчүн сотко өткөрүлүп берилген проблемалуу кредит/каржылоо.
- 2.4 **Кредит/каржылоо боюнча карыз** – бул, карыз алуучунун/кардардын Банк алдындагы карызы жана ал өзүндө төмөнкүлөрдү камтыйт: кредиттин/каржылоонун төлөнө элек негизги суммасын эсептелген, бирок төлөнө элек пайыздарды, айыптык санкцияларды, кредитти/каржылоону кайтарып алуу боюнча Банктын чыгашалары (билдирүүлөрдү каттоо, мамлекеттик алым, почта чыгымдары ж.б.).
- 2.5 **Мөөнөтүндө төлөнбөгөн кредит/каржылоо** – кредиттин/каржылоонун негизги суммасы жана/же пайыздары/үстөк баасы/ислам принциптеринде каржылоо боюнча

кирешелер боюнча (мындан ары – мөөнөтү өтүп кеткен) төлөнбөй калган суммага чегерилген акча өлчөмү 500 сомдон ашып кеткен жана убагында төлөнбөй 2 күндөн ашуун убакыт өткөрүлүп жиберилген кредит/каржылоо, ошондой эле өлчөмүнө жана мөөнөтү өткөрүлүп жиберилгендигине карабастан, жыйынтыктап төлөө мөөнөтү өтүп кеткен кредит/каржылоо. Мында, 30 күн же андан көп убакыт төлөнбөй өткөрүлүп жиберилген кредиттер/каржылоолор да проблемалуу кредиттерге/каржылоолорго кирет.

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 11-январында № 2/6 чечиминин редакциясында)

- 2.6 **Карызды өндүрүп алуу боюнча сотко чейинки чаралар** – кредит/каржылоо боюнча карыз ордун жабуу максатында Банктын, карыз алуучунун/кардардын, күрөө коючунун жана кепил болуучунун биргелешкен иши боюнча, күрөө жөнүндө келишимге ылайык күрөөгө коюлган кыймылдуу мүлк эсебинен өндүрүүнүн соттон тышкаркы тартиби камтылган чаралар топтому.
- 2.7 **Реструктуризацияланган кредиттер/каржылоолор** – бул, келишим шарттарын өзгөртүү жолу менен (Банктын кредитөөнүн/каржылоонун адаттагыдай тажрыйбасынан айырмаланган, жаңы келишимди же кредит/каржылоо келишимине кошумча макулдашууну сөзсүз түрдө түзүү менен) Банк карыз алуучуга/кардарга жеке тартипте преференцияларды (жеңилдиктерди) берген кредиттер/каржылоолор.
- 2.8 **Кредит/каржылоо мөөнөтүн узартуу** – кредит/каржылоо боюнча негизги сумманын жана пайыздарды төлөөнүн акыркы мөөнөтүн узартуу аркылуу кредиттик келишим/каржылоо келишиминин шарттарына өзгөртүүлөрдү киргизүү.
- 2.9 **Пландуу төлөм мөөнөтүн жылдыруу** – кредиттин/каржылоону төлөө мөөнөтү аяктаганга чейин, кредиттин/каржылоонун негизги суммасынын жана ал боюнча пайыздарды/үстөк бааны/ислам принциптеринде каржылоо боюнча кирешелерди төлөө графигин жана суммаларын өзгөртүү жолу менен кредиттик келишим/каржылоо келишиминин шарттарын өзгөртүү.
- 2.10 **Банктын башка менчиги** – бул, кардарга мурда берилген кредиттер/каржылоолор боюнча толук же жарым-жартылай Банкка болгон карызды төлөө катары кардар өткөрүп берген же сатып алуунун натыйжасында Банк алган кыймылсыз мүлк.
- (“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 11-январындагы №2/6 токтомунун редакциясында)*

III ГЛАВА. САЯСАТТЫН МАКСАТЫ, МИЛДЕТТЕРИ ЖАНА ПРИНЦИПТЕРИ

- 3.1 Банктын Саясатынын негизги максаты болуп, кредит тобокелдерин төмөндөтүү жана проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иштөө боюнча жоготууларды алдын алуу жана минимизациялоо боюнча Банктын негизги аракеттерин жана иш чараларын жүргүзүү эсептелет.
- 3.2 Төмөнкүлөр Саясаттын милетинен болуп эсептелинет:
- проблемалуу кредиттерди/каржылоолорду өз убагында аныктоо жана кредитти/каржылоону кайтарууга багытталган иш-чараларды жүргүзүү;
 - проблемалуу кредиттердин/каржылоолордун келип чыгышын шарттаган себептерди аныктоо;
 - Банктын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен ишинин туура уюштурулушун аныктоо;
 - проблемалуу кредиттер/каржылоолор маселесин чечүүдө негизги багыттарды аныктоо;
- 3.3 Саясат төмөнкү принциптерге негизденет:
- Банктын натыйжалуу ишин камсыздоо;
 - проблемалуу кредиттердин/каржылоолордун алдын алуу;
 - кредит/каржылоо боюнча карыздарды өз учурунда кайтаруу.

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

IV ГЛАВА. ПРОБЛЕМАЛУУ КРЕДИТТЕР/КАРЖЫЛООЛОР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ МАКСАТЫ ЖАНА БАСКЫЧТАРЫ

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

- 4.1 Банктын келип чыгышы ыктымал болгон жоготууларды алдын алуу же ага бөгөт коюу, ошондой эле аларды алда канча азайтуу боюнча негизги иш-аракеттерин жана иш-чаралардын аныктоо проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруунун негизги максатынан болуп саналат. Кредитти/каржылоону төлөөгө байланыштуу көйгөйлүү маселелер келип чыккан учурда, Банк карыз алуучуларга/кардарларга орун алган проблемаларды аныктоо жана аларды чечүү жолдорун издөө багытында зарыл болгон натыйжалуу иш-чаралар жүргүзүлгөн эрежелер тууралуу эскертип, тиешелүү түшүндүрмөлөрдү берип, Банктын расмий сайтында Проблемалуу карыз алуучулар/кардарлар менен иш алып баруу саясатынын электрондук вариантын жарыялоого тийиш.
- 4.1-1. Банктын проблемалуу карыз алуучусунун/кардарынын көйгөйлүү жагдайдан (кризистен) чыгуусуна көмөктөшүү жана Банк алдындагы милдеттенмелерин аткарышына өбөлгө түзүү үчүн карыз алуучуга/кардарга ишти уюштуруу жагынан, финансылык жана башка жардамдарды көрсөтүү боюнча иш-чараларда төмөнкүлөр да камтылууга тийиш:
- ар тараптан кеңейтилген мониторинг жүргүзүү аркылуу кредитти/каржылоону реструктуризациялоо (кайра каржылоо) боюнча көрүлгөн чаралардын канчалык деңгээлде натыйжалуу болуп, ийгилик алып келиши (карызды тейлөө үчүн тартылган каражаттардын жетиштүүлүгү) көз карашынан проблемалуу карыз алуучулардын/кардарлардын ишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү;
 - **“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2019-жылдын 27-сентябрындагы №51/24 токтомуна ылайык алынып салынган.**
 - кошумча күрөөнү жана гарантияларды алуу;
 - зарылчылык келип чыккан шартта карыз түзүмүн өзгөртүү программасын иштеп чыгуу (кредитти/каржылоону кайтарып алуу жана пайыздарды/үстөк бааны/ ислам принциптеринде каржылоо боюнча кирешелерди төлөө графигин кайрадан карап чыгуу, кредиттөө/каржылоо формаларын өзгөртүү ж.б.).
- 4.1-2. Бул иш-чаралар менен катар эле, карыз алуучулардын/кардарлардын өзү менен туруктуу иш жүргүзүп туруу зарыл жана анда төмөнкүлөр камтышы мүмкүн:
- карыз алуучу/кардар кредиттик келишим/каржылоо келишими шарттарын, кредит/каржылоо мөөнөтүн бузууга жол бергендиги жана ошого байланыштуу проблемалар келип чыгышы ыктымалдыгы тууралуу карыз алуучуга/кардарга билдирүү жөнөтүү;
 - сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү;
 - карыз алуучуну/кардарды Банкка чакыруу ж.б.
- 4.2 Кредиттин/каржылоонун мүмкүн болушунча кыска мөөнөт ичинде кайтарылышын камсыздоо максатында проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен жүргүзүлүүчү иш төмөнкү баскычтарды камтууга тийиш:
- сотко чейинки иш-чараларды;
 - аткаруу иш өндүрүшүн жана соттук иш өндүрүшүн кошо алганда, соттук иш-чараларын (күрөө предметинен өндүрүүнү жүргүзүү);
 - кредит/каржылоо боюнча карызды эсептен алып салууну;

- карыз алуучунун/кардардын карызын үчүнчү тарапка сатуу. Мында, карыздын үчүнчү тарапка сатылышы Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарыннын негизинде, карыздын үчүнчү тарапка сатылышына түрткү берген негиздемелерге ылайык, Банктын кредиттик комитетинин/“Ислам терезеси” шартында каржылоо Комитетинин жактыруусу менен гана жүргүзүлө тургандыгы;
 - Кепил болгондорго жана гаранттарга кайрылуу;
 - башка чаралар.
- 4.3 Банк тарабынан юридикалык жактардын жана жеке адамдардын кат жүзүндө кайрылуулары Банктын ички ченемдик документтеринде жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган тартипте жана мөөнөттөрдө кароого алынат.
- 4.4 Кардарлар Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тилинде жана расмий тилде кайрылууга укугу бар. Кардарлардын кат жүзүндөгү кайрылууларына жооптор кардар кайрылган тилде жөнөтүлөт.
- 4.5 Кардардын (карыз алуучунун/кардардын) кредиттин/каржылоонун түзүмүн өзгөртүү, кредит/каржылоо боюнча карызды эсептен чыгаруу, сот аркылуу өндүрүлүп жаткан кредиттин/каржылоонун төлөө мөөнөтүн жылдыруу, тынышуу келишимин түзүү, күрөөнү сатуу, баштапкы менчик ээсинин менчикти сатып алышы ж.б. маселелери боюнча өтүнүч каттарын жалпы кароо мөөнөтү, келип түшкөн каттар катталгандан кийинки 14 календардык күндөн ашпоого тийиш. Зарылчылык келип чыккан шартта белгиленген бул мөөнөт Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын алкагында, Банк Башкармасынын Төрагасы/Банк Башкармасынын ошол иш багытын түздөн-түз тескөөгө алган мүчөсү тарабынан узартылышы мүмкүн.
- 4.6 Кардардын кредит/каржылоо алууга билдирмеси Кредиттик комитеттин/“Ислам терезеси” шарттарында каржылоо комитетинин кароосуна сунушталган болсо, аны кароо процесси өзүнө төмөнкү иш баскычтарын камтыйт:
- ушул каттын аткарылышына жоопкерчиликтүү болгон тиешелүү түзүмдүк бөлүмгө сунуш-көрсөтмөлөрдү жана корутундуларды даярдоо;
 - маселени Банктын/ филиалдын кредиттик комитетинин кароосуна сунуштоо;
 - белгиленген мөөнөткө ылайык, маселенин Кредиттик комитетте/“Ислам терезеси” шарттарында каржылоо комитетинде каралышынын жыйынтыгы боюнча кат ээсине кат жүзүндө жооп жөнөтүү.
- 4.7. Кайрылуулар кароого алынып, алар боюнча тиешелүү чаралар көрүлүп, ушул Саясаттын 4.5-пунктунда көрсөтүлгөн мөөнөттө кардарларга кат жүзүндө жооп жөнөтүлгөн шартта, алардын кат жүзүндөгү кайрылууларында камтылган маселелер чечилген катары эсептелинет.
- 4.8. Проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруу тартиби Банктын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруу боюнча ички ченемдик актыларында аныкталат.
- 4.9. Проблемалуу кредиттер/каржылоолор боюнча жолугушууларды, сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү жана башка иш-чараларды өткөрүүдө Банк өзүнүн ички документтери аркылуу жөнгө салынып, кабыл алынган ишкердик жана кесиптик этика нормаларына таянуу жана аларды так сактоо менен иш алып барууга тийиш.

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомуна ылайык алынып салынган)

ГЛАВА V. КРЕДИТТИ/КАРЖЫЛООНУ КАЙТАРЫП АЛУУНУН СОТКО ЧЕЙИНКИ ЧАРАЛАР

- 5.1 Сотко чейинки иш-чараларды жүргүзүүнүн негизги тартиби Банктын ички ченемдик актылары менен жөнгө салынат.

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

- 5.2 Карызды кайтарып алуу боюнча сотко чейинки чараларды жүргүзүү боюнча негизги жол-жоболор:
- маалымдоо жөнөтүү;
 - кредитти/каржылоону реструктуризациялоо;
 - карыз алуучунун/кардардын колунда болгон даяр продукцияларды, анын башка активдерин, күрөөлүк камсыздоолорду сатуу боюнча биргелешкен иш-чаралар;
 - кепил болуучуларга/ гаранттарга кайрылуу;
 - күрөөлүк мүлктү Банктын балансына өз ыктыяры менен өткөрүп берүү;
 - жана башка мыйзамдуу чаралар.
- 5.3 Кредит/каржылоо проблемага айланган шартта, Банк үчүн карыз алуучу/кардар менен проблемалуу кредит/каржылоо ордун жабуу боюнча айкын иш-чаралар планын иштеп чыгуу эң эле алгылыктуу вариант болуп саналат. Албетте, карыз алуучу/кардар орун алган жагдайды оңдоого, ишенимге кирип, пайда алуу менен иштөө мүмкүнчүлүгүн калыбына келтирүүгө өзү кызыкдар болгон учурда бул варианты ишке ашырууга болот.
- 5.4 Планада карыз алуучунун/кардардын активдерин сатуу, карызды/каржылоону төлөө графигин иштеп чыгуу ж.б. чаралар камтылышы мүмкүн. Карыз ордун экинчи камсыздоо булагынын эсебинен – күрөөнү сатып өткөрүү жана кепил болуучуларга (гаранттарга) кине коюу аркылуу карызды төлөттүрүп алуу шарты пландын негизги талабынын бири. Планада ошондой эле, карызды төлөөнүн мүмкүн болгон бардык варианттары караштырылууга тийиш.
- 5.5 Карыз алуучунун/кардардын кредиттик келишим/каржылоо келишим, күрөө келишиминин шарттарын бузууга жол бериши (кредиттин максатсыз пайдаланылышы, пайыздарды/үстөк бааны/ислап принциптеринде каржылоо боюнча кирешелерди жана негизги сумма бөлүгүн төлөп берүү милдеттенмелеринин бузууга жол берилиши, күрөө абалынын начарлашы ж.б.) учурунда кредиттик келишимде/каржылоо келишиминде каралган шарттарда айыптык төлөмдөр колдонулат жана/ же ыйгарым укуктуу Кредиттик комитеттин/“Ислам терезеси” боюнча каржылоо комитетинин чечими боюнча кредит/каржылоо суммасынын жана ал боюнча башка төлөмдөрдүн мөөнөтүнөн мурда төлөнүшү талап кылынат.
- 5.6 Банктын тиешелүү бөлүмдөрү карыз алуучулардын/кардарлардын абалына дайыма мониторинг жүргүзүп турууга тийиш, алардын финансылык-экономикалык абалын талдоого алып, иши оңунда эместигинин белгилерин, проблемалуу кредиттер/каржылоолор орун алып жаткандыгы аныкталган учурда, келип чыгышы ыктымал болгон чыгашаларды алдын алуу боюнча төмөнкүдөй чараларды көрүү зарыл:
- күрөөнүн бардыгын жана анын канадй шартта күтүлүп жаткандыгын текшерүү;
 - кошумча камсыздоону тартуу;
 - алдын ала сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү;
 - жагдай толугу менен аныкталганга чейин кредит линиясы/каржылоо линиясы боюнча кезектеги төлөмдөрдү токтотуу;
 - карыз алуучуну/кардарды жана каражаттарды жайгаштырган тармактын абалын толук системалуу текшерүү;
 - кредиттерди/каржылоолорду классификациялоо;
 - камды (резервди) көбөйтүү;
 - коргонуу боюнча башка чаралар.

(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

VI ГЛАВА. РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯЛОО

- 6.1 Кредитти/каржылоону реструктуризациялоо Банктардын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруусундагы негизги ыкма болуп саналат жана ал финансылык абалынын начарлашына байланыштуу карыз алуучуга/кардарга жеңилдиктерди берүү, түзүлгөн келишим шарттарына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү аркылуу жүргүзүлүшү мүмкүн.
- 6.2 Кредиттер/каржылоолор боюнча келип чыгышы ыктымал болгон жоготууларды кыскартуу үчүн кардар экономикалык, юридикалык жана башка себептер боюнча финансылык кыйынчылыктарга дуушар болгон шартта Банк кредит/каржылоо түзүмүн өзгөртүүгө барат жана бул калган карыздын төлөнүшү мүмкүнчүлүгүн жогорулатуучу ыкма катары каралат.
- 6.3 Банк колдонуп келген тажрыйбадан айырмаланган, кредитти/каржылоону төлөө боюнча алда канча ыңгайлуу шарттарды сунуштоо, негизги карыздын жана/же пайыздардын/үстөк баанын/ислам принциптеринде каржылоо боюнча кирешелердин бөлүгүн жарым-жартылай эсептен алып салуу, пайыздарды/үстөк бааны/ислам принциптеринде каржылоону кошуп эсептөөнү токтотууну кошо алганда, пайыздык ченди төмөндөтүү жана/же негизги сумманы жана/же пайыздарды/үстөк бааны/ислам принциптеринде каржылоону төлөө мөөнөтүн узартуу мүмкүнчүлүктөрү кредиттерди реструктуризациялоо мисалынан болуп саналат.
- 6.4 Пландуу төлөмдөр мөөнөтүн узартуу жана кийинкиге жылдыруу реструктуризациялоонун курамдык бөлүгү болуп эсептелет. Карыз алуучунун/кардардын финансылык абалынын начарлашына байланышпаган, кредит/каржылоо боюнча пландуу төлөмдөрдүн өзгөртүү жана төлөө мөөнөтүн кийинкиге жылдыруу реструктуризациялоо болуп саналбайт.
- 6.5 Кредитти/каржылоону реструктуризациялоо чечими тиешелүү Кредиттик комитет/"Ислам терезеси" боюнча каржылоо комитети тарабынан кабыл алынат.
- 6.6 Кредитти/каржылоону реструктуризациялоого төмөнкү учурларда жол берилет:
- форс-мажордук жагдайларда (табигый кырсыктар, эпидемия, согуш аракеттери жана кардардын эркинен көз каранды болбогон башка жагдайлар);
 - карыз алуучунун/кардардын өлүмү, мындай учурда кредитти/каржылоону реструктуризациялоо өтүнүчү менен карыз алуучунун/кардардын мураскору же тууганы кайрылышы мүмкүн;
 - карыз алуучу/кардар кылмыш жоопкерчилигине тартылып, жаза мөөнөтүн өтөө жайларына камалышы учурунда, кредитти/каржылоону реструктуризациялоо өтүнүчү менен анын туугандары Банкка кайрылышы мүмкүн;
 - анын эсебинен кредит/каржылоо орду жабылып жаткан бизнес же каражат булактары боюнча акча каражаттарынын агымынын солгундашына олуттуу таасир этүүчү жагдай - карыз алуучунун/кардардын ден соолугунун начарлашы (катуу илдетке чалдыгуусу);
 - карыз алуучуну/кардарды финансылык кыйынчылыктарга кириптер кылышы мүмкүн болгон жана тиешелүү акт менен тастыкталган башка себептер.
- 6.7 Кредит/каржылоо карыз алуучунун/кардардын учурда өздөштүрүлүп жаткан бир кредитинин/каржылоосунун алкагында, эки жолудан көп эмес реструктуризацияланышы мүмкүн. Эгерде кредит/каржылоо түзүмүн экиден көбүрөөк жолу өзгөртүү максатка ылайык болгон шартта, кредитти/каржылоону реструктуризациялоо маселеси чакан Кредиттик комитет же Банктын Кредиттик комитети/"Ислам терезеси" боюнча каржылоо комитети тарабынан гана каралууга тийиш.
- ("Айыл Банк" ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2021-жылдын 2-июлундагы №34/13 токтомунун редакциясында, аталган токтом 2021-жылдын 31-декабрына чейин колдонууда болот)*
- 6.8 Банктын карыз алуучусу/кардары же башка кызыкдар болгон адам, ушул Саясаттын 6.6-пунктунда көрсөтүлгөн учурларда, кредиттик/каржылоо карызды

- реструктуризациялоо маселеси боюнча (анын ичинде мөөнөтүн узартууга, пландуу төлөө мөөнөттөрүн кийинкиге жылдыруу) Банктын тиешелүү бөлүмүнө кат жүзүндө өтүнүч менен кайрылууга укуктуу.
- 6.9 Тастыктоочу документтерди тиркөө менен ушул Саясатын 6.6-пунктунда көрсөтүлгөн карыз алуучунун/кардардын жана башка жактардын кредит/каржылоо алууга билдирмеси жана тиешелүү бөлүмдүн адисинин корутундусу реструктуризациялоо чечимин кабыл алуу үчүн негиз болуп эсептелет.
- 6.10 Кардардын кредит алууга билдирмеси Банк Башкармасынын төрагасынын/Банк Башкармасынын кредиттөө маселесин түздөн-түз тескөөгө алган орун басарынын/филиалдын башчысынын дарегине жолдонууга тийиш жана анда төмөнкүдөй негизги учурлар камтылышы зарыл:
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 11-январындагы №2/6 токтомунун редакциясында)
- а) реструктуризациялоо себептерин жана негиздемесин;
 - б) реструктуризацияланууга тийиш болгон кредит/каржылоо мөөнөтү жана суммасын;
 - в) кредит/каржылоо боюнча камсыздоо (камсыздоонун баштапкы наркынын нарксызданышы жана тобокелдиктер жогорулап кеткен шартта);
 - г) карыз алуучунун/кардардын орун алган көйгөйлүү жагдайдан чыгуу боюнча сунуштарын.
- 6.11 Кредит/каржылоо боюнча камсыздоо катары үчүнчү жактардан күрөө коюлган шартта жана/ же кепил болгондор болсо, кредитти/каржылоону реструктуризациялоодо ошол адамдардын макулдугу да талап кылынат. Кат жүзүндө тариздетилген макул болуу шарты карыз алуучунун/кардардын кредит/каржылоо алууга билдирмеси менен бирге Кредиттик комитеттин/“Ислам терезеси” боюнча каржылоо комитетинин кароосуна сунушталууга тийиш.
- 6.12 Кредитти/каржылоону реструктуризациялоо чечиминин негизинде кредиттик келишимдин/каржылоо келишиминин жана/ же күрөө келишиминин шарттарын өзгөртүү боюнча кошумча макулдашуу түзүлөт.
- 6.13 Кредиттик комитет/“Ислам терезеси” боюнча каржылоо комитети кредитти/каржылоону реструктуризациялоо өтүнүчүн канааттандыруудан баш тарткан шартта, өтүнүч ээлерине ал тууралуу кат (билдирүү) жөнөтүлөт.
- 6.14 Реструктуризацияланган кредиттерге/каржылоолорго өзгөчө көңүл буруу керек. Реструктуризацияланган кредиттерге/каржылоолорго мониторинг жүргүзүү аралыгы классификациялоо категориясына ылайык аныкталат. Реструктуризацияланган кредиттерди/каржылоолорду классификациялоо “Айыл Банк” ААКсынын кредиттерге мониторинг жүргүзүү жана классификациялоо жөнүндө” жобого/“Активдерге мониторинг жүргүзүү жана классификациялоо жөнүндө” жобого жана "Айыл Банк" ААКсында банктын ишти жана каржылоону ислам принциптеринде ишке ашырууга ылайык операцияларды жүзөгө ашыруу учурунда тиешелүү потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга камга чегерүүлөргө ылайык ишке ашырылат.
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

VII ГЛАВА.

КАРЫЗ АЛУУЧУНУН/КАРДАРДЫН КАЗА БОЛУП КАЛЫШЫ ЖАГДАЙЫ

- 7.1 Карыз алуучу/кардар - жеке адам каза болгон учурда, каза болгон карыз алуучунун/кардардын чарбалык иш абалынын кезексиз мониторинг жүргүзүлөт, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык мурас калтыргандын (карыз алуучунун) бардык укуктары жана милдеттери өткөн, анын мүлкүн мурастап

- калуучуну аныктоо максатында карыз алуучунун/кардардын жакын туугандары менен талаптагыдай иштер жүргүзүлүүгө тийиш.
- 7.2 Карыз алуучунун/кардардын милдеттенмелерин өзүнө алган мураскор же башка үчүнчү жак кредит келишиминин/каржылоо келишиминин шарттарын бузбастан кредит/каржылоо ордун жапкан шартта, ал кредит/каржылоо проблемалуу кредит/каржылоо катары каралбоого жана кредиттик таржымал бирдиктүү түзүлүп, кийинки кредиттөөдө/каржылоодо эске алынууга тийиш.
- 7.3 Мураскор кредит келишимдин/каржылоо келишиминин/күрөө келишиминин шарттарын аткаруудан баш тарткан жана/же бузууга жол берген учурда, ага карата “Айыл Банк” ААКсынын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруусу жөнүндө” жобого жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык проблемалуу кредиттер менен иш алып баруунун жалпы тартиби колдонулат.
- 7.4 Карыз алган адам/кардар каза болуп, андан карызды өндүрүп алууга мүмкүн болгон мүлк да табылбай, кредиттик акча каражаттарын кайтарып алуу боюнча бардык юридикалык чаралар натыйжа бербейген шартта, ушул Саясатка, “Айыл Банк” ААКсынын проблемалуу кредиттер менен иш алып баруусу жөнүндө” жобого жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик укуктук актыларына ылайык кредитти эсептен алып салуу жол-жоболорун колдонууга мажбур болгон жагдай келип чыгат.

("Айыл Банк" ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

VIII ГЛАВА. СОТТУК ИШ-ЧАРАЛАР

- 8.1 Банктын сотко чейинки иш-чаралары оң натыйжага алып келбеген учурда, Банк карызды мажбурлап өндүрүп алуу максатында сотко кайрылууга милдеттүү.
- 8.2 Сотко кайрылуу аргасыз чара болуп эсептелет ал, карыз алуучу/күрөө коюучу/кепил болуучулар милдеттенмелерин өз ыктыяры менен аткаруудан жана Банкка талап кылынган баадагы мүлктү өткөрүп берүүдөн баш тарткан учурда колдонулат.
- 8.3 “Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2017-жылдын 13-сентябрындагы №34/14 токтомуна ылайык алынып салынган.
- 8.4 Кедит/каржылоо боюнча карызды мажбурлап өндүрүү Банктын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып баруу боюнча ички ченемдик актыларына жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт

("Айыл Банк" ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

IX ГЛАВА. БАНКТЫН БАШКА МЕНЧИГИ МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ

- 9.1. Мүлктү Банктын балансына кабыл алгандан кийин аны сатуу боюнча ишти дароо баштоо зарыл. Банктын башка мүлкү менен иш алып барууга карата негизги талаптар, мониторинг жана классификациялоону жүргүзүү тартиби Банктын башка мүлкү менен иш алып баруу боюнча ички ченемдик документтери аркылуу жөнгө салынат.

("Айыл Банк" ААКсынын Директорлор кеңешинин 2017-жылдын 13-сентябрындагы №34/14 токтомунун редакциясында)

ГЛАВА X. КРЕДИТТЕРДИ ЭСЕПТЕН ЧЫГАРУУ

("Айыл Банк" ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)

- 10.1 Өзүндө олуттуу тобокелдикти камтыган кредиттер/каржылоолор боюнча негизги карызды Банктын балансынан системадан тышкаркы эсепке чегерүү чечими Банктын

- Директорлор Кеңеши тарабынан кабыл алынат, ал эми калган кредиттер/каржылоолор – Директорлор Кеңешине милдеттүү түрдө маалымдоо менен Банк Башкармасы тарабынан кабыл алынат.
- 10.2 Кошуп эсептелген пайыздарды/үстөк бааны/ислам принциптеринде каржылоо боюнча кирешелерди Банктын балансынан системадан тышкаркы эсепке чегерүү Банктын ички ченемдик документтерине ылайык, пайыздар чегерилбеген статусу ыйгарылгандан кийин жүргүзүлөт.
- 10.3 Айыптык санкциялар (туумдар) Банктын ички жол-жоболорунда белгиленген күндөн тартып кредит орду толук жабылган же ал эсептен алынып салынган күнгө чейин чегерилет.
- 10.4 Кредиттерди/каржылоолорду банктын балансынан системадан тышкаркы эсепке чегерүү чечимдери Банктын Кредиттик комитетинин/“Ислам терезеси” шартында каржылоо Комитетинин сунуштамасы боюнча кабыл алынат.
- 10.5 Баланстан чыгаргандан кийин кредиттер/каржылоолор төлөнүп калышы ыктымалдыгын жана кредитти/каржылоону кайтарып алуу боюнча тиешелүү иш-чаралардын жүргүзүлүшүнө байланыштуу кеминде алар беш жыл системадан тышкаркы эсепте катталып турат. Кредиттин/каржылоонун келечекте төлөнүшү ыктымалдыгы орун алган шартта гана ал системадан тышкаркы эсепке чегерилет.
- 10.6 Кредиттин/каржылоонун келечекте төлөнүшүнө эч кандай кандай мүмкүнчүлүк жок болгон шартта, аны системадан тышкаркы эсепке чегерүүнүн зарылчылыгы жок. Төмөнкүдө келтирилген жагдайлар мунун айкын мисалынан болот алат:
- форс-мажордук жагдайлар (табигый кырсыктар, жаратылыш катаклизмдери, согуш аракеттери жана террористтик актылар), алардын кесепетинен чарбалык иш токтоп, күрөөгө коюлган мүлк жок болуп кеткен, карыз алуучу/кардар набыт болгон болсо жана бул кесепетүү жагдайлар тиешелүү тастыктоочу документтер менен далилденген шартта;
 - кредит/каржылоо боюнча айыптык санкциялардын төлөнбөшү;
 - доонун эскириши, аткаруу баракчасынын талабын аткарууга мөөнөтүнүн бүтүшү;
 - юридикалык жак жоюлууга дуушар болгон болсо;
 - соттун чечими боюнча юридикалык жак же жеке адам банкроттукка учураган шартта (төлөөгө кудуретсиз абалда калса);
 - үчтөн ашуун адамга каралашып, аларды багып жаткан үй-бүлөнүн жалгыз багуучусу болгон карыз алуучу/кардар иштөө мүмкүнчүлүгүнөн ажырап калса жана күрөөгө коюлган мүлк карыз алуучунун/кардардын жалгыз гана турай жай мүлкүнөн болгон жагдайда;
 - карыз алуучу/кардар соттун чечими боюнча дайынсыз жоголгон деп таанылган учурда;
 - Банктын Кредиттик комитети/“Ислам терезеси” шартында каржылоо Комитети жүйөөлү себеп деп эсептеген башка учурлар.
- 10.7 Системадан тышкаркы эсепке чыгарылган кредиттер/каржылоолор, карыздык каражаттардын кайтарылышына үмүт арттырган маалыматтарды алуу көз карашынан ай сайын талдап-иликтөөгө алынып турууга тийиш (системадан тышкаркы эсепке алуу мөөнөтүнө карабастан). Банк муну менен катар эле эсептен алынган кредиттин/каржылоонун ордунун жабылышы жолдорун табуу үчүн тиешелүү чараларды көрүшү зарыл.
- 10.8 Системадан тышкаркы эсепке чегерилгенден беш жыл өткөндөн кийин, Банк алдында карыз төлөнбөгөн же кийинки эсепке алуу зарылчылыгы жок учурда, Банктын тиешелүү түзүмдүк бөлүмү карызды эсептен чыгаруу маселесин демилгелеп, Директорлор Кеңешине милдеттүү түрдө ал тууралуу маалымдоо менен тиешелүү чечим кабыл алынышы максатында Банк Башкармасынын кароосуна сунуштайт. Ал эми, олуттуу тобокелдиктерди камтыган кредиттерди/каржылоолорду, Банктын

- аффилирленген жана байланыштуу жактарынынын кредиттерин/каржылоолорун эсептен алып салуу чечими - Банктын Директорлор кеңешинин кароосуна чыгарылат.
- 10.9 Кредитти/каржылоону системадан тышкаркы эсептен чыгаруу Банктын талап коюу укугунун токтотулгандыгын жана карызды кечиргенин билдирет. Демек, ошол учурдан тартып карыз алуучунун/кардардын Банк алдындагы милдеттенмелери да токтотулат жана Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына ылайык карыз кечирилгендиги (эсептен чыгарылгандыгы) жөнүндө тиешелүү маалымат ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга жөнөтүлөт.

ГЛАВА XI. ОТЧЕТТУУЛУК ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИК

- 11.1 Банктын проблемалуу кредиттер/каржылоолор, ошондой эле системадан тышкаркы эсепте катталган кредиттер/каржылоолор менен иш алып барган түзүмдүк бөлүмдөрү, берилген маалыматтардын негизинде Банк боюнча отчетторду топтоп, ар айлык негизде – Банктын Кредиттик комитетине/“Ислам терезеси” шартында каржылоо комитетине чейректик негизде – Банк Башкармасынын кароосуна сунуштайт. Ошондой эле, чейректик негизде банктын Директорлор кеңешинин кароосуна карыз калдыгы отуз миллион сомдон ашкан ири проблемалуу кредиттер/каржылоолор боюнча отчеттор берилет Банктын Директорлор Кеңешинин кароосуна киргизилет.
- 11.2 Банктын проблемалуу кредиттер/каржылоолор менен иш алып барган түзүмдүк бөлүмдөрү кредиттик карызды кайтарып алуу боюнча тиешелүү чараларды өз убагында жана сапаттуу кабыл алгандыгы үчүн жоопкерчиликтүү болуп саналышат.
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2022-жылдын 28-декабрындагы №63/3 токтомунун редакциясында)
- 11.3 Саясаттын талаптарын аткарылышына жалпы контролдук тиешелүү түзүмдүк бөлүмдөрдүн начальниктери жана филиалдардын директорлоруна жүктөлөт.
(“Айыл Банк” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 11-январындагы №2/6 токтомунун редакциясында)
- 11.4 Жоопкерчилик чеги Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына жана Банктын “Кадрлар менен иш алып баруу жөнүндө” жобосуна ылайык аныкталат.